

Kriz, pandemi ve işsizlik: Nasıl bir çıkış?

İşsizlik ve temel bir yaşam gelirinden yoksunluk, küresel ölçekte emekçilerin yüzleştiği en temel sorunların başında geliyor. Pandemi bu sorunu daha da derinleştirdi, ama pandemi öncesinde de tablo zaten oldukça vahimdi. Covid-19 salgınının bir pandemi haline gelmesinden hemen önce, Ocak 2020'de yayımlanan Uluslararası Çalışma Örgütü (ILO) raporuna göre **(1)**, küresel işgücünün %61'i kayıt dışı, düşük ücretli, sosyal güvenlik hizmetlerine kısmen ya da hiç erişemeyen işlerde çalışmaktaydı. 2020 için işsiz sayısının 190 milyon civarında olacağı tahmin edilmekteydi. Bu sayıya, iş aramaktan ümidini yitirmiş 120 milyon kişi ve kısmi işlerde çalışan 165 milyon kişi ekleniyordu. Yaklaşık 500 milyon kişiye ulaşan bu kitle, 3,3 milyarlık toplam işgücünün %15'ini oluşturmaktaydı.

Dünya kapitalizminin mutlak sefalete ittiği yarım milyarın insanın dağılımı yaş, cinsiyet, coğrafi konum gibi faktörlere göre de farklılık gösteriyor. Tahmin edileceği üzere, kadınlar ve gençler bu bileşenin daha büyük bir kesimini oluşturuyorlar. 2019'da küresel ölçekte erkeklerin işgücüne katılım oranı %74 iken kadınlar için bu oran sadece %47 düzeyindeydi. 15-24 yaş arasını oluşturan gençler için de tablo oldukça dramatikti. Her beş gençten biri, yani 267 milyon genç, ne çalışma hayatının içinde yer almakta ne de eğitim görmekteydi.

Öte yandan, bir işe sahip olmak da mutlak sefaletten kurtuluş anlamına gelmiyor. ILO günlük 3,20 dolardan az geliri (mevcut kur düzeyine göre günlük yaklaşık 25 TL) çalışan yoksulluğu olarak tanımlıyor. ILO'ya göre pandemi öncesinde yaklaşık 630 milyon kişi, yani yaklaşık her beş çalışandan biri bu miktarın altında bir gelir elde ediyordu. Bu dramatik sefalet tablosu Dünya Bankası'nın yoksulluk rakamlarıyla da örtüşmekte. 2017 için yapılan hesaplama göre yaklaşık 700 milyon kişi günde 1,90 doların (yaklaşık 15 TL) altında gelire aşırı yoksulluk içinde bulunuyordu. Dünya nüfusunun %25'i günde 3,20 dolar (yaklaşık 25 TL) ve %43,6'sı, yani neredeyse yarısı, günde 5,50 dolar (yaklaşık 40 TL) ile hayatta kalmaya çalışmaktaydı. **(2)**

Bu sayılar pandemiden önceki yaygın ve derin sefaleti ortaya koyuyor. Pandemiyle birlikte ise iş ve gelir kaybında muazzam bir artış yaşandı. ILO'ya göre, 2019'un son çeyreğine göre, 2020'nin ilk üç çeyreğinde ortalama küresel çalışma süresi kaybı %11,7 civarında gerçekleşti. Bu dönemde küresel işgücü gelirinde 3,5 trilyon dolara karşılık gelen %10,7 oranında bir düşüş gerçekleşti. **(3)** Bu tahmini sayılar, on milyonlarca insanın yaşadığı iş ve gelir kaybını kısmen aydınlatıyor. Pandemiyle birlikte yaşanan iş ve gelir kaybına ilişkin daha net sayılar vermek şu an için oldukça zor. İşlerini kaybedenler işsizler veya işgücüne katılımdan çekilenler olarak istatistiklere yansırken, Türkiye'deki ücretsiz izin konumunda olanlar gibi istatistiklerde çalışan statüsünde görünen ve fakat aşırı yoksulluk düzeyinin biraz üstünde bir devlet yardımıyla yaşamaya itilen milyonlarca insan da bulunuyor.

Kriz ve pandeminin bileşimiyle, işsizlik ve yoksulluk, kapitalizmin savunucusu ideologlar ve kurumlar tarafından da göz ardı edilemeyecek bir düzeye erişmiş durumda. Mevcut durumun sürmesi halinde yeni devrimler dalgası yaşanacağı endişesini belirten düşünce kuruluşlarından, Davos toplantılarının örgütleyicisinin neoliberalizmin öldüğünü ilan etmesine ve çeşitli reformlarla işsizliğin kapitalist sistem içinde yönetilebilir hale gelmesini hedefleyen hükümetlere dek, bu konu burjuva kesimler içinde ciddi bir şekilde tartışılmakta. Benzer biçimde, işçi hareketinde ve sol kesimlerde işsizlik ve daha genel olarak yoksulluğa ilişkin farklı görüş önerileri ve yol haritaları mevcut. Bu yazıda, özellikle işsizlik ve kısa çalışma programlarına ilişkin tartışmayı değerlendirmeye çalışacağız.

Geleneksel saldırılar: İşten çıkarma, işyeri kapatma

Salgınla mücadele kapsamında hükümetler birbiri ardına karantina önlemleri açıklarken, burjuvazinin bu duruma tepkisi kitlesel işten çıkarmalar ve işyeri kapatmaları oldu. ABD'de işsizlik oranı bir anda 10 puan artarak, Nisan 2020'de İkinci Dünya Savaşı'ndan bu yana görülmemiş bir zirve olan %14,7'ye çıktı. Trump'ın seçimleri kazanmak adına karantina önlemlerine hızla son vermesiyle bu oran Kasım'a gelindiğinde %6,7'ye düşmüş olsa da, işsizlik sayılarının sakladığı bir gerçek vardı: Şubat'tan Ekim'e kadarki süre içinde 3,7 milyon işçi işgücü piyasasından çekilmiş, işgücüne katılım oranı 2,2 puan azalarak %61,7'ye

düşmüştü. Düşük gelirli işlerde çalışanlar, kadınlar ve yaşlılar arasında işten çıkarılma oranının çok daha yüksek olduğu ve bu kesimlerde yar alan milyonlarca işçinin uzun bir süre iş bulamayacağı tahmin ediliyor. **(4)**

Avrupa Birliği'nde (AB) kısa çalışma ödeneği gibi sosyal programlardan ötürü işsiz sayısındaki artış ABD'ye göre çok daha düşük düzeyde kaldı. Şubat'ta %6,5 düzeyinde olan işsizlik pandemi süresince yaklaşık 1 puanlık artış gösterdi. Bununla birlikte, 2020'nin ilk çeyreğinde çalışır durumda olan 1,2 milyon işçi, ikinci çeyrekte işsiz kalırken, bu sayının 2 katından fazlası, yani 2,6 milyon işçi işgücü piyasasının dışına çıktı. Bu sayıya ilk çeyrekte işsiz durumda olan 1,1 milyon kişinin ikinci çeyrekte iş aramaktan vazgeçmesini de eklemek gerekiyor. Geçici işten çıkarmalarsa, bu dönemde Avrupa işçi sınıfına ağır bir darbe vurdu. Yunanistan'da işçilerin neredeyse %40'ı, İspanya, Fransa, İtalya, Portekiz ve İrlanda'da çalışanların dörtte birinden fazlası geçici işten çıkarmaya maruz kaldı. İkinci çeyrekte toplam sayının yaklaşık 20 milyon işçiyi bulduğu tahmin ediliyor. Dolayısıyla, işsiz sayısına kısmi çalışanları ve iş piyasasından çekilenler eklendiğinde, toplam oran %14'e ulaşıyor ve ABD'yle benzer bir tablo ortaya çıkıyor. **(5)**

Türkiye'ye geldiğimizde, TÜİK'in verdiği rakamların artık bir güvenilirliği kalmadığından gerçek tabloya ulaşmak daha da zor. Yine de TÜİK'in verileri bazı çarpıcı gerçekleri açığa çıkarıyor. İşsiz sayısına bakıldığında son açıklanan Eylül 2020 verilerine göre, işsiz oranı bir önceki yıla göre yarım puanlık düşüşle %12,7 olarak açıklandı. Ne var ki, istihdam geçen yıla oranla 733 bin kişi azaldı. İşgücüne katılım oranı bir önceki yıla göre 1 milyonluk düşüşle %49,6 olurken ümitsiz işçilerin sayısı iki katından fazla artarak 1 milyon 400 bin kişiye çıktı. ABD ve AB ortalamalarıyla kıyaslandığında Türkiye'deki işsizlik oranının kriz öncesinde iki kat civarında yüksek olduğunu ve işgücü katılım oranının da çok daha düşük olduğunu görüyoruz. Dolayısıyla Türkiye'deki işsizlik ve genel yoksulluğun resmi verilere göre de çok yüksek olduğu açık. Buna ek olarak, pandemi döneminde kısa çalışma ödeneği alan 3,5 milyon kişi ile ücretsiz izne gönderilen 2,5 milyon kişiyi TÜİK istihdamın içinde kabul etti. Dolayısıyla, eksik istihdam edilen veya işgücünün dışına düşmüş kesimler de hesaba katıldığında, DİSK-AR'a göre, geniş tanımlı işsizlerin sayısı pandemi döneminde 9,5 milyona, geniş tanımlı işsizlik oranı da %26,4'e ulaştı. **(6)**

İşten atılan veya kısa çalışma programlarına alınan çalışanların gelir kaybını azaltmak için hükümetler çeşitli paketler açıkladılar. Fakat bu paketler, işçilerin yaşadığı gelir kaybını karşılamaktan oldukça uzak kaldı. ILO raporuna göre, küresel ölçekte pandemi nedeniyle ilan edilen mali canlandırma paketlerinin 9 trilyon dolar civarında olduğu, bununsa yitirilen işgücü gelirin yarısına karşılık geldiği hesaplanmakta. Dahası bu paketlerin büyük bir kısmı yüksek gelirli olarak tabir edilen ülkelerde uygulandı. Kayıpların daha büyük kısmının yaşandığı orta ve düşük gelirli ülkelerde, hükümetler çok kısmi adımlar attılar. **(7)** Bunun da ötesinde, açıklanan paketlerin ne kadarlık kısmının işçilere ne kadarının patronlara teşvik olarak gittiği de ayrı bir başlıkta incelenmesi gerekiyor.

Özetle, pandemi sırasında patronların azalan kârlarını telafi etmek veya zararlarını en aza indirmek için kitlesel bir biçimde işten çıkarmaya gittiğini, hükümetlerin açıkladığı paketlerinse işçi sınıfının küçük bir kesiminin zararlarını kısmen karşıladığını görüyoruz. Kayıt dışı sektörlerde, bağımlı, yarıömürge ülkelerde yaşayan yoksul emekçilerin ise pandemiden en ağır darbeyi aldığını, çoğunlukla hiçbir gelir yardımı olmadan kaderlerine terk edildikleri bir süreçten geçiyoruz. Şimdiyse, hükümetlerin, çeşitli liberal veya sosyal demokrat ideologların “sosyal devlet” kapsamı içinde örnek olarak sundukları “kısa çalışma programlarına” göz atalım.

Reform önerisi: “Daha az çalış, daha az kazan”

Bu dönemde, Almanya başta olmak üzere çeşitli Avrupa ülkelerinde uygulamaya konan kısa çalışma programları, IMF’den sosyal demokrat kesimlere dek pek çok kesimden övgü aldı ve başarı örneği olarak dünyaya sunuldu. **(8)** Almanya’da *Kurzarbeit* olarak isimlendirilen ve diğer dillere “kısa çalışma programı” biçiminde çevrilen uygulamanın tarihi aslında 1. Dünya Savaşı’nın öncesine dek uzanıyor. Temel olarak bu sistem, kriz dönemlerinde patronların bir fabrikadaki bir miktar işçiyi işten çıkarması yerine, tüm işçilerin çalışma saatlerinin kısaltılması ve bu süreçte işçilerin mevcut ücretlerinden daha düşük bir miktarı almaya devam etmesi olarak özetlenebilir. Uygulamanın kapsamı, süresi, ücretten yapılan kesinti oranı gibi birçok başlık ülkeden ülkeye ve zaman içinde değişiklik gösterebiliyor. Bu uygulamanın bir benzerini Türkiye’de de kısa çalışma ödeneği

olarak yakından tanıyoruz.

Almanya'da kısa çalışma ödeneği olarak işçilere ücretlerinin yaklaşık üçte ikisi veriliyor. Alman hükümeti pandemi sırasında programın kapsadığı sektörleri genişletti ve süresini uzattı. Kapanmanın başladığı mart ayından nisan ayının sonuna dek *Kurbarzeit* için başvuran işçi sayısı 10 milyonu, yani toplam işgücünün %20'sini aşmıştı. **(9)** Başka pek çok Avrupa ülkesinde benzer örnekleri uygulanan bu sistem pandemi döneminde İngiltere, Romanya ve birçok ülkeye daha yayıldı. ABD'de ise, kısa çalışma programı yerine işsizlere federal hükümet tarafından aylık yardımlar yapıldı.

Kısa çalışma programları sosyal demokrat partiler, sendikalar, Keynesçi ekonomistler ve hatta liberallerin bir kesimi tarafından da destekleniyor. Programın resmi işsizlik oranlarını düşük seviyede tuttuğu ve kriz dönemlerinde işçilere nefes alma şansı yarattığı bir gerçek. Ne var ki, kısa çalışma programlarının işçilerden çok patronlara yaradığını akılda tutmamız gerekiyor. Kriz dönemlerinde, işçi çıkartarak ödemek zorunda kalacakları tazminatları ödemekten kurtuldukları gibi, programın kapsadığı dönem boyunca kısa çalışma ödenekleri kamu kaynaklarından karşılanıyor. Bu faydaların yanı sıra, kriz sonrasında nitelikli işgüçlerini kaybetmeden çalışma düzenini yeniden kurma şansı yakalıyorlar.

İşçi sınıfı açısından bakıldığında ise, program kapsamına alınan işçiler, daha az çalışma şansı yakalamakla birlikte, son yıllarda küresel ölçekte giderek düşen işçi ücretleri göz önünde bulundurulduğunda, önemli gelir kayıplarına uğruyorlar. Daha önemlisi, bu programlardan işçilerin daha güvenceli işlerde çalışan azınlıktaki kesimi faydalanabiliyor. Giderek daha fazla yayılan esnek, güvencesiz ve geçici işlerde çalışan çoğunluk ise bu programların da dışında kalıyor.

Türkiye'de uygulanan kısa çalışma ödeneği (KÇÖ) ise çok daha fazla işçi düşmanı özellikler taşıyor. Öncelikle, KÇÖ hükümet fonlarından değil, işsizler için kullanılması gereken İşsizlik Sigortası Fonu'ndan karşılanıyor. KÇÖ kapsamına alınan işçi, bir süre sonra işten atıldığında işsizlik ödeneğinden faydalanma

hakkını yitiriyor. Ayrıca, emeklilik koşullarının fazlasıyla zorlaştırıldığı göz önünde bulundurulduğunda, işçiler prim gün sayısı açısından da önemli kayıplar yaşıyor.

Troçki'nin itirazı

Kısa çalışma programının yeni bir uygulama olmadığını belirtmiştik. '30'lu yıllardaki büyük ekonomik kriz altında benzer uygulamalar ABD'de de hayata geçirildi. '29 ekonomik krizinin ardından kitlesel işsizlik ve sefaletle yüzleşen ABD işçi sınıfı radikal eylemlere girişmeye başlamış, geleneksel sendika bürokrasisinden (AFL - Amerikan Emek Federasyonu) bağımsız yeni bir sendikal örgüt (CIO - Sanayi Örgütleri Kongresi) inşa etmişti. 1938'de bir CIO temsilcisiyle Troçki arasında Meksika'da ilginç bir tartışma yaşanır. Temsilci, işsizliğin önüne geçmek için çalışma saatlerinde indirimle gidilmeksizin işlerin bütün sendika üyeleri arasında dağıtıldığını, bu sayede işyerlerinde işten çıkarma olmazken, işçilerin eski ücretlerinin yaklaşık %40'ını aldığını belirtiyor. Troçki ise temsilciye şu yanıtı verir:

Neden? Bu korkunç bir şey! Saatlik ücretlerde herhangi bir değişiklik yapılmaksızın çalışma saatlerinin eşel mobil sistemiyle ayarlanmasını mı kabul ettiniz? Ama bu yalnızca, işsizliğin bütün yükünün, tüm ağırlığıyla işçilerin omuzlarına yüklenmesi anlamına gelir. Her bir işçiye toplam ücretinin beşte üçünü feda ettirerek, burjuvaziyi kaynaklarını işsizler için harcama zorunluluğundan kurtarmış oluyorsunuz. (...) Amerikan kapitalizmi kronik ve tedavi edilemez bir hastalıktan mustarip. (...) Bu, işçilerinizin eski ücretlerinin yarın yüzde 30'unu, daha sonraki gün yüzde 25'ini alacağı ve bunun bu şekilde devam edeceği anlamına geliyor. Belirli zamanlarda iyileşmelerin yaşanması doğrudur ve hatta bu kaçınılmazdır ancak genel eğri çöküş, düşüş ve yoksullaşma yönündedir. (10)

Troçki'nin çıkış noktası, anlık durumda işçilerin kısa süreliğine de olsa nefes alabileceği çözümler değil, kapitalizmin içinde bulunduğu durum ve giderek daha fazla ürettiği sefalet ve yıkımdır. ABD '30'lu yıllardaki kronik krizinden, geçici bir

süreliliğine, Dünya Savaşı'na girerek ve bu sırada yarattığı devasa savaş endüstrisi ve ardından savaşın yıkımı üzerinden canlanan dünya ekonomisi sayesinde çıkabildi. Ne var ki, bu canlanma geçiciydi ve Avrupa ve Japonya'nın yıkımı, milyonlarca insanın ölümü üzerinden şekillenmişti. '70'lerin başından itibaren içinde bulunduğu kronik kriz ise giderek daha fazla derinleşiyor ve ABD işçi sınıfının daha fazla yoksullaşmasına, işsizlik ile hizmet sektöründe bulabileceği geçici, yarı-zamanlı işler arasında tercihte bulunmasına neden oluyor. ABD işçilerinin radikal grev hareketinden doğan CIO ise, yukarıda anılan politikalarıyla zaman içinde işçi tabanından tamamen uzaklaşır ve geleneksel sendika bürokrasisini temsil eden AFL (Amerikan Emek Federasyonu) ile birleşir.

Troçki'nin itirazı ve bu tartışma, tüm emek hareketi için yakıcı bir önem taşıyor. Pandeminin ekonomik krizle birleşmesi sonucunda açığa çıkan durum, çalışma saatleri, işsizlik ve gelir paylaşımı tartışmalarını yeniden güçlü bir biçimde gündeme getirdi. Teknolojide önemli gelişmeler yaşanırken, kronik kriz içindeki kapitalizm yeni iş alanları yaratamıyor. Dünyadaki işsiz veya atıl durumda kalan işgücü sayısı giderek genişliyor. Bu dönemde dahi en zenginlerin servetleri artarken en yoksul dilime girenlerin sayısı yükseliyor. Düşük işsizlik oranı ve *Kurzarbeit* uygulamasıyla örnek gösterilen Almanya'da dahi milyonlarca kişi geçinebilmek birkaç yarı-zamanlı işte birden çalışmak zorunda. **(11)** Almanya'da ücretlerin yaklaşık dörtte biri düşük ücret kategorisinde yer alıyor. Bu oran 1995'te %15 civarındaydı. **(12)**

Temel sorunumuz, sendikaların ve işçi hareketi temsilcilerinin halen gününbirlik politikalarla hareket ediyor olması ve emekçilerin yüzleştiği yapısal işsizlik ve hayat pahalılığı sorunlarının ısrarla üzerinden atlamaları. Bu konuda daha ileri bir tutum almasını beklediğimiz DİSK yönetimi dahi, Covid-19 döneminde *Kurzarbeit* sınırlarının ötesine geçmeyi başaramadı. İşsizlik ödeneği düzenlemesine ilişkin DİSK Başkanı Arzu Çerkezoğlu yaptığı açıklamada şu talepleri dile getirdi: "İşten çıkarmalar Covid-19 süresince yasaklanmalı, işten çıkarmalar ve ücretsiz izinler yerine kısa çalışma ödeneği kullanılmalıdır. Covid-19 süresince bütün işçiler süre koşulu aranmaksızın işsizlik ödeneği ve kısa çalışma ödeneğinden yararlanmalıdır." **(13)**

Türkiye’de kısa çalışma ödeneğinin hükümet fonlarından değil, İşsizlik Fonu’ndan sağlandığını yukarıda belirtmiştik. KÇÖ pandemiden bağımsız olarak, İşsizlik Fonu’nun yağmalanmasına dayanan, patronlara önemli kazançlar sağlayan ve işçileri ağır mağduriyetlere uğratan bir sistem. Sendikaların öncelikle hak kayıpları yaratan KÇÖ sisteminin değiştirilmesini savunması gerekirken, KÇÖ’den faydalanmanın kolaylaştırılmasını savunmak, DİSK’in dahi mevziyi ne kadar geri bir hatta kurduğunu gösteriyor.

İşçileri mutlak sefaletle sürükleyen ücretsiz izin uygulamasına karşı KÇÖ’nün genişletilmesi, işçilerin içinde bulunduğu durumu biraz olsun rahatlatacaktır, biçiminde bir itiraz geliştirilebilir. Bununla birlikte, sorun Troçki’nin de işaret ettiği gibi, anlık durumumuz değil, işçilerin giderek daha geniş kesimlerinin itildiği mutlak sefalet koşullarından nasıl çıkılacağıdır. KÇÖ’nün genişletilmesi yerine, işçilerin gelir kaybına uğramaksızın hükümet fonlarıyla desteklenmesi için en zenginlerden servet vergisi alınması, Yap-İşlet-Devret anlaşmalarının iptali ve bu düzenlemedeki işletmelerin tazminatsız kamulaştırılması başta olmak üzere birçok talep bu dönemde işçi hareketi tarafından yükseltilmeli ve savunma hattı bu gibi başlıklar üzerinden kurulmalıydı. Örneğin İşçi Demokrasisi Partisi’nin de içinde yer aldığı “Herkes gelir güvencesi! Emekçiler için kaynak var!” kampanyası tam da böyle bir mücadele programını yükseltti. **(14)**

Tembellik hakkı

“Hâlâ anlamıyorlar makinenin insanlığın kurtarıcısı olduğunu; insanı aşağılık ve ücretli işlerden kurtaracak olan, azat eden, boş zaman ve özgürlük veren Tanrı olduğunu.” (15)

Çalışma saatleri, işsizlik ve derinleşen sefalet üzerine tartışma, pandemiden önce olduğu gibi pandemiden sonra da temel tartışma başlıklarından biri olacak. Paul Lafargue, 140 sene önce yazdığı *Tembellik Hakkı* kitapçığında insanlığın o günlük gelişmişlik düzeyinde, günde 3 saatlik çalışmanın insanlığın ihtiyaçlarını karşılamak için yeterli olacağını yazıyordu. Teknolojide yaşanan radikal

gelişmeler, günümüzde çalışma saatlerinin Lafargue'nin hayallerinin dahi çok ötesinde bir biçimde kısaltılmasına imkân tanıyor. Ne var ki, bunun için üretici güçlerin kapitalistlerin daha fazla kâr elde etmesi için değil, insanlığın ihtiyaçları temelinde kullanılması ve planlanması gerekiyor. İçinde geçmekte olduğumuz çevresel, toplumsal ve ekonomik kriz insanlığa fazla zaman bırakmadı. Kapitalizmin neden olduğu yıkım yüz milyonlarca insanı sefalete sürüklemekle kalmıyor, her geçen dakika gezegendeki yaşam olanaklarını da tüketiyor.

Neyse ki, gelişen yalnızca kapitalizmin yıkıcı güçleri değil. Kitleler de hakları ve talepleri için giderek daha fazla mücadeleye atılıyorlar. 2019 tüm dünyada mücadelelerin yükseldiği, birçok ülkede seferberliklerin rejimleri veya hükümetleri devirdiği bir yıl oldu. 2020'de pandemiden dolayı geçici bir duraklama olsa da, bu sene içinde kapitalizmin kalbinde, ABD'de, bugüne kadar ülke tarihinde görülmuş en büyük kitlesel seferberliğe tanıklık ettik. Bir kez daha sorunların sorunu, kitlelerin mücadelesinde değil, önderliklerin konformizminde yatıyor. Seferberlik halindeki kitleler zafer kazanabilmek için, mücadelelerini kapitalizmden kopuşa yönlendirecek programa ve örgütlere ihtiyaç duyuyor. Yeniden Troçki ie CIO temsilcisi arasındaki konuşmaya dönelim:

CIO görevlisi: *Eğer siz bugün ABD'de bir sendika örgütlenme görevlisi olsaydınız ne yapardınız?*

Troçki: *İlk olarak sendikaların işsizlik ve ücretler sorununu ters yüz etmeleri gerekiyor. Örneğin, sizde olduğu gibi, çalışma saatlerinin eşel mobil sistemiyle ayarlanması doğrudur. Herkesin bir işe sahip olması gerekir. **Ancak çalışma saatlerinin eşel mobil sistemiyle ayarlanmasına, ücretlerin eşel mobil sistemiyle ayarlanması eşlik etmelidir.** İşçi sınıfı yaşam standartlarının sürekli olarak aşağıya çekilmesine izin veremez, çünkü bu insanlık kültürünün yok edilmesine karşılık gelir. 1929 krizinin hemen öncesindeki en yüksek haftalık ücret oranları başlangıç noktası olarak alınmalıdır. İşçiler tarafından yaratılmış olan kudretli üretici güçler ortadan kaybolmadı ya da yok edilmedi; bunlar elimizin altında duruyorlar. İşsizlikten, bu üretici güçlere sahip olanlar ve onları kontrol edenler sorumludur. İşçiler nasıl çalışılacağını biliyorlar ve çalışmak istiyorlar. **Mevcut işler bütün işçiler arasında paylaşılmalıdır.** Her bir işçiye ödenen haftalık ücret geçmişte ödenmiş olan en yüksek ücretten*

daha az olmamalıdır. Sendikaların doğal, vazgeçilmez ve ertelenemez talebi bu olmalıdır. Aksi halde, tarihsel gelişmeler tarafından bir çöp gibi süpürülüp gideceklerdir.” (16)

Dipnotlar

1.) ILO, World Employment and Social Outlook - Trends 2020
https://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/-dgreports/-dcomm/-publ/documents/publication/wcms_734455.pdf

2.) <https://www.worldbank.org/en/topic/poverty/overview> (son güncelleme 7 Ekim 2020)

3.) ILO Monitor: COVID-19 and the world of work. 6th edition
https://www.ilo.org/global/topics/coronavirus/impacts-and-responses/WCMS_755910/lang-en/index.htm

4.) Bkz.
https://www.wsj.com/articles/covid-shrinks-the-labor-market-pushing-out-women-and-baby-boomers-11607022074?st=buogbrgiismxveh&reflink=desktopwebshare_twitter

5.) Bkz.
<https://www.socialeurope.eu/eu-labour-markets-in-the-pandemic-unemployment-only-part-of-the-story>

6.) Bkz. <http://arastirma.disk.org.tr/?p=4578>

7.) ILO Monitor: COVID-19 and the world of work. 6th edition.

8.) Bkz.
<https://www.socialeurope.eu/austrian-short-time-work-model-a-labour-market-policy-for-the-many-not-the-few>

9.) Bkz.
<https://www.imf.org/en/News/Articles/2020/06/11/na061120-kurzarbeit-germanys-short-time-work-benefit>

10.) Troçki, Lev, *Emperyalist Çürüme Çağında Sendikalar*, Yazın Yayıncılık, sf. 71-72.

11.) Bkz.
<https://www.dw.com/en/germany-more-and-more-people-work-multiple-jobs/a-52082037>

12.) Bkz. <https://www.econstor.eu/bitstream/10419/195133/1/166313149X.pdf>

13.) Bkz.
<http://disk.org.tr/2020/03/kisa-calisma-odenegi-ile-ilgili-yapilan-duzenleme-cok-yetersiz-dag-fare-dogurdu/>

14.) Bkz.
<https://www.gazetenisan.net/2020/06/sosyalistlerden-ortak-cagri-herkese-is-ve-gelir-guvencesi-icin-birlesik-mucadeleye/>

15.) Lafargue, Paul, *Tembellik Hakkı*, Cumhuriyet Dünya Klasikleri, 1999, çev. Vedat Günyol.

16.) Troçki, a.g.e. sf. 77-78.